

บทที่ 5

สรุปผลการจัดทำโครงการศึกษาอิสระ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โครงการศึกษาอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนและหลังการจัดทำโครงการ แบบแผนการศึกษาเป็นกลุ่ม เดียววัดก่อนและหลัง ซึ่งผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานการศึกษาไว้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อนลดลงหลังได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด

ประชากรที่ศึกษา เป็นบุคคลปัญญาอ่อนที่มารับการรักษาที่สถาบันราชานุกูล แผนกผู้ป่วยใน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปัญญาอ่อนที่เข้ารับบริการในหอผู้ป่วย เด็กเล็ก 2 สถาบันราชานุกูล เดือนเมษายน – พฤษภาคม พ.ศ. 2550 จำนวน 20 คน โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณลักษณะและหลักการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

คุณลักษณะ ของกลุ่มตัวอย่าง

4. เป็นเด็กปัญญาอ่อนที่ผู้ปกครองยินดีให้เข้าร่วมโครงการ
5. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในรอบ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา
6. ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะปัญญาอ่อน ตามข้อกำหนดใน

บัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ (ICD – 10 (International Classification of Diseases)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ศึกษา ศึกษาประวัติเด็กปัญญาอ่อน ที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจากแฟ้มประวัติที่หอผู้ป่วยเด็กเล็ก 2 สถาบันราชานุกูล
2. ผู้ศึกษาแจกแบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวให้กับบุคลากรพยาบาลในหอผู้ป่วย เด็กเล็ก 2 เพื่อสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน
3. ผู้ศึกษาเลือกเด็กปัญญาอ่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจากแบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเลือกเด็กที่มีระดับคะแนนอยู่ในกลุ่มเดียวกันจนครบ 20 คน ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว หลังจากนั้นสุ่มเด็กเพื่อแบ่งเป็นกลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2

เครื่องมือที่ใช้ในโครงการศึกษาอิสระครั้งนี้ ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นผู้ศึกษา จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่คู่มือการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด ประกอบด้วย

1. การจัดสิ่งแวดลอมทางกายภาพ ได้แก่การจัดให้หอผู้ป่วยมีอากาศถ่ายเท การควบคุมระดับเสียงที่รบกวนผู้ป่วย

2. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางจิตสังคมและภาษาประกอบด้วย การจัดกิจกรรม ทำอาหาร กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมดนตรี และการเล่นเกม

3. จัดสถานที่เพื่อปรับเปลี่ยนสิ่งแวดลอมเมื่อผู้ป่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยจัดห้อง Time-Out

ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 พบว่าทุกท่านเห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว แต่มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมและปรับแก้เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ให้มีความเข้าใจและการปรับระยะเวลาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ กับเด็กออทิสติกที่หอผู้ป่วยออทิสติก สถาบันราชานุกูล จำนวน 10 คน หลังจากนั้นได้ประชุมกับบุคลากรในหอผู้ป่วย เพื่อสอบถามถึงข้อเสนอแนะของการปฏิบัติตามคู่มือและความเหมาะสมในการนำไปใช้ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเล็กน้อยในเรื่องวิธีการดำเนินกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับการทดลอง เป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้น จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1. แบบบันทึกการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติ ในการจัดสภาพหอผู้ป่วยให้มีอากาศถ่ายเท

2. แบบบันทึกการปฏิบัติตาม แนวปฏิบัติของบุคลากรในควบคุมเกี่ยวกับเสียงที่รบกวนผู้ป่วย

3. แบบบันทึกการปรับพฤติกรรมโดยวิธี Time-Out

4. แบบบันทึกการปฏิบัติตามคู่มือการจัดสิ่งแวดลอมที่บ้านเพื่อการบำบัด

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กสำหรับผู้ปกครอง

ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน พบว่าทุกท่านเห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว แต่มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมและปรับแก้เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น

ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือกำกับการไปทดลองใช้ โดยให้บุคลากรพยาบาลในหอผู้ป่วยออทิสติก จำนวน 4 คน ทดลองใช้เครื่องมือ และผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำนวน 10 คน ทดลองใช้เครื่องมือที่บ้าน เมื่อดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้ศึกษาได้ประชุมบุคลากรพยาบาล ผู้ปกครองในหอผู้ป่วยออทิสติกร่วมกับผู้ช่วยผู้ศึกษา เพื่อสอบถามถึงข้อเสนอแนะของการปฏิบัติเครื่องมือเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ มีข้อเสนอแนะเล็กน้อยในการแก้ไขภาษาเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว พัฒนามาจากแบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสม ของรัชนี ดังโพนทองและคณะ, (2541) ซึ่งเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กปัญญาอ่อนอายุ 13- 18 ปี มีจำนวน 16 ข้อ เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย 14 ข้อ และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา 2 ข้อ ผู้ศึกษาได้ปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อนอายุ 3 – 6 ปี มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ แบ่งเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายจำนวน 7 ข้อ พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งปรับให้มีแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อความสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ คำถามสำหรับเด็กปัญญาอ่อน 4 ข้อ ซึ่งผู้ศึกษา สร้างขึ้นเอง จากการศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารงานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พบว่า 4 ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว มี 1 ท่านขอเสนอแนะให้ลดจำนวนข้อความ และปรับแก้ เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ค่าความเที่ยงของเครื่องมือโดยรวมเท่ากับ.87 นำไปทดลองใช้ในหอผู้ป่วยออทิสติกสถาบันราชานุกูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้ พบว่าบุคลากรและผู้ปกครอง สามารถใช้เครื่องมือนี้ได้ถูกต้อง มีข้อเสนอแนะเล็กน้อยในเรื่องการปรับภาษาให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

การดำเนินการทดลอง

ระยะที่เตรียมการทดลอง

1. ใช้เวลาดำเนินการ 6 สัปดาห์ในการสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงของเนื้อหาและความตรงตามโครงสร้างพัฒนาเครื่องมือตามกระบวนการบริหารเครื่องมือ
2. ขอความร่วมมือจากสถาบันราชานุกูลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดระยะเวลาในการศึกษา
3. เตรียมผู้ช่วยผู้ศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เตรียมบุคลากรพยาบาลในการทดลองใช้การพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด จัดประชุมผู้ปกครองเด็กปัญญาอ่อนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาอิสระและขอความร่วมมือในการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสอบถามข้อสงสัย ให้ผู้ปกครองลงนามยินยอมเข้าร่วมโครงการศึกษาอิสระ

5. บุคลากรพยาบาลในหอผู้ป่วยเด็กเล็กได้บันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน 1 สัปดาห์ เพื่อนำมาเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง
6. ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างและประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนการทดลอง

ระยะดำเนินการทดลอง

ใช้เวลา 2 สัปดาห์ วันที่ 23 เมษายน 2550 ถึงวันที่ 2 พฤษภาคม 2550 กลุ่มทดลองได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดจากผู้ศึกษา ผู้ช่วยผู้ศึกษา บุคลากรในหอผู้ป่วยเด็กเล็ก 2 และการจัดสิ่งแวดล้อมที่บ้านโดยผู้ปกครองของเด็กปัญญาอ่อน ดังนี้

1. ได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในเรื่อง การดูแลอากาศให้ถ่ายเท และการควบคุมเสียงที่จะรบกวนผู้ป่วย
2. ได้เข้าร่วมกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ทางจิตสังคมและภาษา โดยเข้าร่วมกิจกรรม ทำอาหาร กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมดนตรี และกิจกรรมเกม กิจกรรมละ 4 ครั้ง ดังนั้นกลุ่มทดลองจะได้ร่วมกิจกรรมทั้งหมด คนละ 16 ครั้ง
3. ได้รับการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม โดย วิธี Time – Out เมื่อมีพฤติกรรมก้าวร้าว

ระยะหลังการทดลอง

1. ผู้ช่วยผู้ศึกษาเป็นผู้บันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน หลังการทดลอง วันที่ 3 – 4 พฤษภาคม 2550
2. ผู้ศึกษาประชุมบุคลากรพยาบาล และประชุมผู้ปกครองเด็กปัญญาอ่อน เพื่อประเมินผลการศึกษา รวมทั้ง สอบถามข้อคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆเกี่ยวกับการศึกษา วันที่ 27 เมษายน 2550 และวันที่ 2 พฤษภาคม 2550

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน ก่อนและหลังการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบที (paired t-test)

สรุปผลการศึกษา

เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน ก่อนและหลังการได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด พบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อนโดยรวมหลังได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด ($\bar{X} = 10.13$) ต่ำกว่าก่อนการได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด ($\bar{X} = 21.0$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่าผลการศึกษานี้ตอบสมมติฐานการศึกษาคือ พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อนลดลงเมื่อได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน หลังได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด ผู้ศึกษาอภิปรายผลตามสมมติฐานดังนี้

เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อนก่อนและหลังได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด พบว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปัญญาอ่อน หลังได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด ต่ำกว่าก่อนได้รับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวรายชื่อได้แก่ แวดตาไม่เป็นมิตร กระตืบเท้า ทำลายสิ่งของ ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น พุดหัวน ไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการศึกษาแสดงว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อนในภาพรวม ลดลง เนื่องจากพยาบาลมีความรู้ความเข้าใจและมีความมั่นใจในการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดมากขึ้น สามารถปฏิบัติตามคู่มือการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดได้อย่างถูกต้อง มีความตระหนักในเรื่องการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน มีการประชุมปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน และได้ให้ผู้ปกครองของเด็กปัญญาอ่อนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมกับเด็ก การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ระเบียบวินัยต่างๆ ฝึกการรอคอย การแบ่งปัน การมีพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมถึงการบำบัดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในขณะที่อยู่ที่บ้าน ทำให้เด็กปัญญาอ่อนได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการบำบัด การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางจิตสังคมและภาษา การแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอย่างต่อเนื่องและเป็นแนวทางเดียวกันกับที่เด็กได้รับจากหอผู้ป่วย สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กลดลง ซึ่งผลของการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของรัชณี ดงโพหนองและคณะ (2541) ที่ศึกษา

ผลของโปรแกรมการให้การเสริมแรงทางสังคมและการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง ในเด็กปัญญาอ่อนอายุ 13-18 ปี จากการศึกษาพบว่าความก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน มีความถี่ลดลงและพฤติกรรมที่เหมาะสมมีความถี่มากขึ้น และ รจนากาแก้ว (2541) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เรียนร่วมกับเด็กปกติระดับก่อนการประถมศึกษา จากการใช้วิธีปรับพฤติกรรมแบบควบคุมตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมเมื่อได้รับการปรับพฤติกรรมจากการใช้วิธีพฤติกรรมควบคุมตนเอง พฤติกรรมก้าวร้าวลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวรายช้อได้แก่ แววดาไม่เป็นมิตร กระที่บเท้า ทำลายสิ่งของ ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น พุดหัวน ไม่มีความแตกต่างกันอาจเนื่องมาจากระยะเวลาของการศึกษาน้อยเกินไป โรคของเด็กปัญญาอ่อนแต่ละคนมีความแทรกซ้อนแตกต่างกัน ทำให้แก้ไขปัญหาพฤติกรรมได้ยาก อาจมีปัญหาทางชีววิทยาซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ หรือเด็กบางคนอาจขาดความอบอุ่นจากครอบครัวจึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อเรียกร้องความสนใจ (ศรีเรือนแก้วกังวล, 2545) ซึ่งจะต้องศึกษาค้นหาวิธีการที่จะช่วยเหลือเด็กในเรื่องนี้ต่อไป

สรุปได้ว่า การพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปัญญาอ่อนจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการพยาบาลที่มีการวางแผน ทำความเข้าใจระบบ ปฏิบัติการ โดยมีคู่มือที่ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจทั้งในทีมบุคลากรพยาบาลและผู้ปกครองเด็กปัญญาอ่อน มีการบันทึกผลลัพธ์และการประชุมร่วมกันเพื่อปรึกษา ปัญหาพฤติกรรมของเด็กปัญญาอ่อนและวิธีการแก้ไขพฤติกรรมเหล่านั้น ซึ่งวิธีการมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันทั้งที่หอผู้ป่วยและที่บ้านของเด็ก เพื่อให้ได้การพยาบาลที่ตอบสนองความต้องการของเด็กปัญญาอ่อนและครอบครัว ตรงตามปัญหาอย่างครอบคลุมเป็นองค์รวม โดยยึดเด็กปัญญาอ่อนและครอบครัวเป็นศูนย์กลาง ครอบครัวและผู้ดูแลเด็กปัญญาอ่อนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เกิดความต่อเนื่องในการดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนครอบครัวเด็กปัญญาอ่อน ทำให้เด็กปัญญาอ่อนสามารถพัฒนาทักษะต่างๆได้ตามศักยภาพที่มีอยู่ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาอิสระเรื่องการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปัญญาอ่อน มีข้อสังเกตต่อไปนี้

1. หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องมีความรู้ในเรื่องการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดเป็นอย่างดี และมีความพร้อมในการบริหารงาน การนิเทศติดตาม เพื่อให้การพยาบาลมีความต่อเนื่อง
2. ควรจัดกิจกรรมของโครงการให้ผสมผสานกับงานประจำของหอผู้ป่วย และปรับการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดให้เป็นมาตรฐานการพยาบาล เพื่อให้กิจกรรมมีความยั่งยืน บุคลากรสามารถปฏิบัติตามได้เป็นแนวทางเดียวกัน เนื่องจากเป็นกิจกรรมสามารถปฏิบัติได้ตามจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ ไม่ต้องเพิ่มจำนวนบุคลากร
3. เตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกระดับ ซึ่งต้องมีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดี เพื่อให้เห็นความสำคัญของการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการบำบัด บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อน ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องช่วยกันแก้ไขพฤติกรรมเหล่านั้น เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดกับเด็กปัญญาอ่อนในอนาคต ถ้าบุคลากรมีทัศนคติที่ดีเชื่อว่าเด็กปัญญาอ่อนสามารถพัฒนาได้ ก็จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มและพัฒนากิจกรรมต่างๆ พัฒนาสิ่งใหม่ๆที่จะสามารถนำมาช่วยเหลือเด็กได้และกิจกรรมเหล่านั้นจะมีความยั่งยืนและถาวร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการปฏิบัติการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปัญญาอ่อนในระยะยาว จัดกิจกรรมต่างๆผสมผสานไปกับการปฏิบัติการพยาบาลตามปกติ มีการประเมินผลพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปัญญาอ่อนอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการศึกษาผลของการพยาบาลที่เน้นสิ่งแวดล้อมบำบัดเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กที่มีความบกพร่องในกลุ่มอื่นๆ เช่น เด็กสมองพิการ เด็กออทิสติก เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการกับการทำร้ายตนเองของเด็กปัญญาอ่อน โดยมารดาเป็นผู้บันทึก และดำเนินการแก้ไขพฤติกรรม